

Året Var

DHF:s FÖRTECKNING ÖVER ÅRTAL I DALARÖS HISTORIA har tagits fram med hjälp av uppgifter tagna ur litteratur som berör Dalarö, sökning via Internet och med hjälp av boende på Dalarö.

**Detta är en fördjupning
av händelsen år**

se nästa sida

1668.

Reguljär postgång en gång i veckan mellan Stockholm och Dalarö.

Under 1600-talet blev kravet på en regelbunden postgång allt större. Krig och oroligheter på kontinenten gjorde att behovet av snabba transporter ökade. För postgången mellan Dalarö och Stockholm är det oklart vem som var ansvarig för postgången.

Allmänt om postbefordran på 1600-talet.

Rekryteringen av postbönder och postbondedrängar – 1600-talets brevbärare – startade redan dagen före utfärdandet av Förordningen om postbåden (postbuden). Den 19 februari 1636 fick Sveriges landshövdingar order om att identifiera dugliga – och helst läskunniga – män som bodde längs de allmänna vägarna. De skulle nu bli postbönder i Postens nya organisation.

I förordningen, som på initiativ av rikskansler Axel Oxenstierna utfärdades av drottning Kristinas förmyndarregering, slås fast att det från och med nu var postbönderna som ansvarade för att vidarebefordra post till rätt adress. Till detta skulle de ha två drängar var till sin hjälp.

Längs postlinjerna upprättades ett stafettsystem där posten utväxlades på de gårdar där postbönderna satt.

Postdrängen som kom med breven skulle själv ta hand om försändelser som skulle åt andra hållet. Det var inte ovanligt att drängarna möttes halvvägs mellan gårdarna för att växla postväskor.

Redan när Posten grundades 1636 fanns önskemål om hur postbondedrängarna skulle vara utrustade, till exempel vilka igenkänningstecken de skulle föra med sig. De äldsta tecknen var posthornet och kronan. Redan tidigt bar postföraren också tre kronor broderade på den tjänsterock som staten bekostade.

På 1670-talet förordnade Posten en särskild grupp professionella postfunktionärer som framför allt skulle se till att öka tempot i postgången. De riggades upp med en jacka och två par läderbyxor – och en häst. 1646 hade nämligen staten bestämt att hästar skulle användas för postbefordran och de skulle föras fram ”i galop och firsprång eller i fult traaf”. Nu tvingades postbonden hålla både drängar och häst i beredskap, vilket kraftigt inkräktade på vardagsarbetet i skog och mark.

Det nya kravet blev en källa till konflikt mellan jordbruket och postbefordran som då och då flammade upp. Vissa statliga bidrag betalades dock ut för att täcka kostnaderna för hästen. Dessutom kunde postbonden komma undan dagsverkena.

Andra halvan av 1600-talet var en tuff tid för postbönderna. Krig och växlande administrationer centralt bidrog till att de utsattes för lokalmaktens godtycke. Postböndernas gamla friheter nonchalerades, samtidigt som brevolymerna ökade och kraven på befordringstider skärptes.

200 år senare såg postiljonsbrevlåda ut så här.

1868 bestämdes i Poststyrelsens cirkulär nr 12 att en ny typ av brevlåda skulle införas. Brevlådan skulle finnas på alla de linjer på vilken posten, utan att befordras med järnväg eller diligens, regelbundet åtföljdes av postiljon. Brev kunde postas av allmänheten direkt i lådan under lantbrevbärarens färd. Brevlådan var låsbar och tömdes genom ett lock i lådans överkant. Postkontoret Stockholm 20 för lantbrevbäring omfattade linjen Stockholm - Dalarö.